

НЕДЕЉА XVII ПО ДУХОВДАНУ

НА ЛИТУРГИЈИ

ЈЕВАНЂЕЉЕ ПО МАТЕЈУ

Гл. XV, ст. 21 — 28. Зач. 62.

време оно, отиде Исус у крајеве тирске и сидонске. И гле, жена Хананејка из оних крајева изиђе и повика к њему говорећи: Смилуј се на мене, Господе, сине Давидов! Кћер моју веома мучи зли дух. А он јој не одговори ни речи. И приступивши ученици његови мољаху га говорећи: Отпусти је, јер виче за нама. А он, одговарајући, рече: Ја сам послан само изгубљеним овцама дома Израилјева. А она приступивши поклони му се говорећи: Господе, помози ми! А он, одговарајући, рече: Није добро узети хлеб од деце и бацити псима. А она рече: Да, Господе! Али и

пси једу од мрва што падају с трпезе господара њихових. Тада одговори Исус и рече јој: О жено, велика је вера твоја; нека ти буде како желиш! И оздрави кћи њезина онога часа.

НЕДЕЉА XVII ПО ДУХОВДАНУ

ЈЕВАНЂЕЉЕ О ИСТРАЈНОСТИ У ВЕРИ И МОЛИТВИ

Нико не може осетити сласт добра без истрајности у добру. Јер на путу ка добру прво се срастају горчине па онда сласти.

Сва је природа препуна поуке о истрајности. Зар би младе шибљике постале моћном шумом, кад би се уплашиле од ветрова и снегова? И зар би реке биле толико корисне, да не теку коритима истрајно удубљеним? Извршују ли мрави самоубиство, кад им точкови разоре кућу на друму, или поново и истрајно граде другу? Разори ли неки бездушник гнездо ласти у својој кући, ласта ће се без протеста удаљити у другу кућу и изнова градити себи гнездо. Ма што чиниле непогоде и људи против биљака и животиња, ове ће увек задивити људе несаломљивом истрајношћу у извршењу задатка даног им од Бога. Докле год посечена или покошена биљка има довољно снаге да поново расте, она ће расти. И докле год једна рањена и

осамљена животиња има и мало снаге да живи, она ће живети и вршити своју дужност.

Сав свакодневни живот људски је препун поуке о истрајности. Само истрајан војник односи победу; и истрајан занатлија усавршава свој занат; и истрајан трговац богати се; и истрајан свештеник поправља људе у својој парохији; и истрајан молитвеник усавршава се до светитеља; и истрајан уметник открива унутрашњу красоту ствари; и истрајан научник проналази правила и законе у односима ствари. И најдаровитије дете неће никад знати да пише, ако се не буде истрајно вежбало у писању; нити ће човек са најлепшим гласом бити добар певач без вежбања у певању. Гле, ми смо навикли да сваки дан опомињемо друге на истрајност и да бивамо опомињани од других на истрајност у својим обичним домаћим пословима. Истрајност је ваљда једина добродетељ, у коју нико не сумња и коју свако препоручује. Но сва та пословна истрајност, о којој чујемо сваки дан, јесте само наша школа за унутрашњу истрајност у области духовној. Сва та спољашња истрајност у глачању и култивисању ствари, у сабирању богатства,

знања и умења, јесте само слика оне дивовске истрајности коју ми треба да имамо у глачању и култивисању нашега срца, у исхрани и богаћењу наше душе, нашег унутрашњег непропаљивог и бесмртног бића.

Свето Писмо, најзад, учи нас сваком својом страницом истрајности у духовној области; учи нас како речима тако и највећим примерима истрајности и неистрајности људске. Два најужаснија примера неистрајности у добру показују се у Адаму, праоцу људског рода, и у Јуди, најпре апостола а потом издајнику. Обојица су били стављени добротом Божјом у најнепосреднију близину Бога: Адам је био с Богом у Рају, Јуда с Христом на земљи. Обојица су почели послушношћу према Богу а завршили вероломством. Јудина је судба утолико страшнија од Адамове што је он већ имао пред собом пример Адамов. Неистрајан је био у борби и Саул, зато је и полудео; неистрајан и Соломон, зато му се царство поделило. Но какву дивну и готово надчовечанску истрајност показује Аврам у вери у Бога! И Јаков у кротости! И Јосиф у целомудрености! И Давид у покајању! И

праведни Јов у трпљењу! Какав божанствен пример истрајности показује Пресвета Дева Марија у чистоти! И праведни Јосиф у богопослушности! И апостоли у богопреданости и у христољубљу! Заиста толико има очигледних и јасних примера у Светоме Писму о томе како истрајност у добру на крају побеђује и бива крунисана, да нико од нас који га читамо неће имати изговора, да није знао или није био поучен. Како су то могли знати стотине хиљада светитеља, девственика и мученика од Христа до данас, а ми да не знамо? Није да не знамо, него не смемо да истрајемо. А знати и не истрајати у добру повлачи за собом двогубу осуду. Ко не зна за пут добра па не пође њиме, биће шибан мало. Но ко зна за тај пут па не пође њиме, биће шибан много.

Пут ка добру иде уз брдо, а врло је тежак у почетку за онога ко је научио ићи по равници или низ брдо. Ко пође путем добра, па се врати, тај се не може задржати на месту одакле је најпре пошао уз брдо, него се сурвава далеко ниже у таму и пропаст. Зато Господ и говори, да није приправан за

царство Божје ниједан *ко метне руку на плуг па се обзира натраг* (Лк. 9, 62).

Данашње јеванђеље говори о прекрасном примеру истрајности у вери и молитви једне обичне жене, и то једне незнабошке. Да би тај пример као живи огањ пао на савест свих оних, који се зову вернима, но који су у вери и молитви као тврдо и хладно камење!

Отиде Исус у крајеве Тирске и Сидонске. И гле, жена Хананејка изиђе из оних крајева и повика к Њему говорећи: смилуј се на мене Господе, сине Давидов! Моју кћер врло мучи ђаво. Одакле отиде Исус? Из Галилеје, из земље израиљског народа, који је происходио од благословенога Сима (сина Нојевог). Куда отиде? У крајеве где су живели Хананци, потомци проклетога Хама. Од благословених, дакле, изиђе Господ и дође међу проклете. Зашто? Зато што благословени заборавише Бога и посташе проклети, а неки од проклетих признаше Бога и назваше се благословеним. Пошто је укорео књижевнике и фарисеје због формалног држања спољашњих обичаја а престапања заповести Божје о милосрђу и о поштовању родитеља, Господ узе Своје

ученике и пређе у земљу незнабожачку. Зашто Он оде међу незнабошце, кад је раније наредио ученицима да иду само људима дома Израиљева (Мат. 10, 10)? Прво зато што – како вели премудри Златоуст – свака заповест ученицима не веже Њега. Друго зато што је видео, да Га Јевреји одбацују, и провидео, да ће Га на крају потпуно одбацити. Бог је веран Своме обећању: Он је обећао преко пророка послати Спаситеља народу јеврејском. Бог је то и учинио. Но народ јеврејски преко својих главешина одбацио је Спаситеља. Али како је Бог богат у путевима за извођење Свога плана, дело спасења тим јеврејским одбацивањем Христа није се ни задржало а још мање пропало. Спаситељ, прелази границу народа јеврејског и иде међу друге народе. Доследан и веран своме завету Господ и своје ученике шаље најпре народу јеврејском, но по Распећу васкрсли Господ упућује ученике свима народима. Најзад, и трећи разлог: Господ је хтео још једном да застиди изабрани и благословени народ вером незнабожаца, да би га тако привео покајању и повратио к Богу. Први пут је Он то учинио са примером римског капетана у

Капернауму, који је као Римљанин припадао племену Јафетовом и који је показао узориту веру у Христа Господа. Јафетовце и Хамовце дакле, призваће Цар небесни за трпезу царску када Симовци, као изабрани и првозвани, одбију позив. То је требало да буде опомена и укор. Но наравно, Јевреји су остали упорни до краја, због чега су и били одбачени од Одбаченога.

Погледајте сад, колика је вера жене незнабошке! Она изађе у сусрет Господу; она Га ослови Господом и сином Давидовим. Нема сумње, она је чула за Христа чудотворца, јер се глас о Њему разнео био и по околним народима. А сада је сазнала била, да је Он дошао у те крајеве. И она је са радошћу и великом вером појурила к Њему. Како јеванђелист Марко описује, Господ је био ушао у једну кућу јер шћадијаше да нико не чује за Њ.

Очигледно је, да је Господ тиме хтео да покаже још јаче колика је вера у незнабожаца. Он се неће наметати, но они ће Га тражити. Шта више: Он ће се крити од незнабожаца, но неће се моћи сакрити. *И не може се сакрити.* Силна вера жене Хананејке пронашла Га је.

Народ кога је Он призивао није Му хтео прићи, док људи који живе у *тами и сени смртној* траже Га; и налазе Га чак и онда када се Он од њих скрива.

Запазите, да жена не говори Господу: смилуј се мојој кћери, него: *смилуј се на мене!* Кћер јој је полудела; њу мучи ђаво; међутим мајка моли Господа, да се на њу смилује. Зашто? Зато што у своме лудилу кћер и не зна ништа за себе; она и не осећа ужас и муку коју мајка, као свесна, осећа. Из ових се речи у исто време види велика мајчина љубав према кћери. Зло свога детета мајка трпи као своје сопствено зло. Онај ко би се смиловао њеној кћери, смиловао би се њој, несрећној мајци. А у том страшном положају мајке ко би уопште и могао учинити ма какву милост њој, ако не учини милост њеној страдалној кћери? Нема сумње, да је због полуделе девојке ожалошћена цела кућа и сви сродници и пријатељи куће. Нема сумње, да се суседи склањају далеко а непријатељи злурадују. Кућа је опустела као гробље. Из ње се чују бесомучни крици и лудачки смех побеснеле кћери. Зар жалосна мајка, може о нечем другом да мисли и снева, да говори и моли? А

можда је још свесна била и неког свог греха, коме је могла приписивати зло своје кћери. Зато и говори: смилуј се на мене!

А он јој не одговори ни речи. Није био обичај Христов, да не одговара на питања и молбе људи. Он је одговарао чак и Сатани, Своме кушачу у пустињи. Он је оћутао само питања својих неправедних судија и мучитеља: Кајафе и Пилата. Зашто, дакле, да ћутке пређе Он преко молбе ове несрећне мајке? Зато да би се отвориле очи онима који

не виде, те да виде оно што Он види. Зато да би жена што јаче изразила своју веру у Њега, како би то видели и сазнали и сви пратиоци Христови.

И приступише ученици Његови и мољаху га говорећи: отпусти је, како виче за нама. А он одговори и рече: ја сам послан само к изгубљеним овцама дома Израиљева. Видите, како је мудро учинио премудри Господ, што није одмах учинио жени по вољи, и што је оћутао њену молбу! Већ се јавља сажаљење код ученика према бедној молитељки. **Отпусти је** – значи: или јој учини по молби, или јој јасно откажи, да не би викала за нама. На ову молбу Својих ученика Господ одговара, да је Он послан само к изгубљеним овцама Израиљевим, то јест народу јеврејском. Зашто Господ тако одговара? Прво зато, да покаже верност Бога Своме завету; а друго зато, да би код ученика изазвао размишљање, да су и незнабошци деца живог Бога, и да и они потребују помоћи и спасења. Он овим још даје прилику ученицима кроз ову бедну жену са силном вером, да се они сами узбуне против скучених појмова јеврејских, као да Бог води бригу

само о Јеврејима, и као да је Бог тобож само Бог Јевреја. Господ нарочито говори, као што су сви Јевреји говорили, да би се ученици замислили и сами дошли до уверења, да је схватање њиховог народа погрешно; и да је то схватање утолико више погрешно, уколико се њихов народ изметнуо и од Бога одметнуо и Христа Господа одгурнуо и презрео. Господ Исус не жели да учи Своје ученике само речима него и живим догађајима из живота. Место речи у овоме случају Он пушта догађај са женом незнабожачком, да буде незаборавна поука ученицима. Он је управо и зато прешао границу јеврејске земље и дошао у крајеве незнабожачке, да би овим крупним догађајем поучио Своје следбенике – Но да видите даље, како жена Хананејка даје израза својој непоколебљивој вери у Христа Господа:

А она приступи и клече пред њега говорећи: Господе, помози ми! Она је уверена била, да ако јој Христос не помогне, нико јој у свету не може помоћи. Она је несумњиво обиграла све лекаре и употребила све незнабожачке гатарије, но без успеха. Бесомучна кћер остала је бесомучна. Но ево

Исцелитеља од свих мука и болести! Она је чула за Њега; она је веровала у Њега и пре него Га је видела. Но сада, када Га је видела, у њој се све више и више разгоревала вера у Његову божанску моћ. Он може што нико не може; Он све може само ако хоће! Жена верује неодољиво да Он може, и труди се да Га само приволи да учини оно што само Он може – Он и нико други у васцелом пространом свету. Зато кад Он оћуга њену прву молбу, и кад се не обазре на њу чак ни после молби Његових пратилаца, она истрча пред Њега, паде на колена и завапи: **Господе, помози ми!**

А он одговори и рече: није добро узети од деце хлеб и бацити псима. Страшна реч! Но Господ опет не говори од Себе, него говори језиком савремених Јевреја, који су само себе сматрали децом Божјом, а све остале народе псима. Овим Господ хоће да силно револтира ученике Своје против јеврејске злобне искључивости. Овим Господ хоће да искреше у души ученика ону мисао коју је доцније у очи рекао књижевницима и фарисејима говорећи: **тешко вама књижевници и фарисеји, лицемери што**

затварате царство небеско од људи; јер ви не улазите нити дајете да уђу који би хтели (Мат. 23, 13)! Гле, они који су названи децом постали су као пси, а ови који су сматрани за псе, ево, враћају се и постају децом Божјом. Но, наравно, Господ није хтео укорети само Јевреје него и незнабошце. Ови су названи од Јевреја више из злобе псима, но у овоме називу има и много истине. Јер су незнабошци у Тиру и Сидону, исто као и они у Египту и другде, давно давним, одступили од правога и живога Бога и предали се на службу демонима који и јесу пси гори од свих паса. Христос овим не укореваче ту жену лично него укореваче њен народ, и све незнабожачке народе, што служе демонима кроз кипове и друге мртве ствари, кроз разне гатарије и кроз нечисте жртве.

Тада ова изузетна жена – већа по вери и од изабраних Јевреја и од презрених незнабожаца – одговори Господу:

Да, Господе! али и пси једу од мрва што падају с трпезе њихових господара. Тако дивно одговара ова смирена жена! Она не одриче да припада оним народима који се могу псима назвати. Нити се она – мада боља

од Јевреја – либи да назове Јевреје господарима. Она је брзо схватила сликовне и преносне речи Спаситељеве. Јер од велике вере долази и мудрост, од велике вере долази и погодна реч: Толика је њена кротост пред Господом и толика љубав према болној кћери, да њу не вређа ни назвање псетом! Пред Пречистим Господом ко се збиља од грешних људи не би осетио као нечисти пас? Само онај ко и у свој грешној нечистоти својој има зрак вере. **Нисам достојан да под кров мој уђеш!** рекао је Господу незнабожачки капетан у Капернауму. А сад ова жена незнабожачка не стици се назвати себе псетом пред Господом. Док год се човек не осети грешан, не може ни један корак крочити ка спасењу своме. Многи и многи велики светитељ Цркве, чистији и светлији од милиона других људи, није се стидео називати себе псетом.

Тако осећају сви истински пробуђени људи, који се отрезне од пијанства земаљских и телесних страсти и увиде своје унижење у блату греха. Док то човек не осети, он се љуљушка у смрадној колевци греха, и не може нити увидети потребу вере нити имати веру.

Док год пас не би осетио срамоту од тога што је пас, не може пожелети да буде лав, и док год не би жаби засмрдело блато у коме живи, не може пожелети да се дигне и полети попут орла. Сирота жена из ове приче дубоко је осетила немоћ незнабожачког света, његово унижење, његову прљавштину, и блато и гној и срам целог његовог бића. Она је жудела за нечим моћнијим, светлијим и чистијим. И то за чим је жудела наједанпут јој се открило у Христу, и то у највећој мери и у највећем блеску. Зато она не одступа од Њега; зато и подноси да јој Он каже, да припада породи паса. Не само подноси, него и сама признаје! Но у свој недостојности свога порекла она проси бар мрве онога животворног хлеба што је Бог послао Израиљу. Хлеб је Христос и мрве су ма и најмања милост Његова. Гладни пси, који немају ни мрва, задовољиће се и мрвама.

О, жено! велика је вера твоја; узвикну Господ, – нека ти буде како желиш. И оздрави кћи њезина онога часа. Пошто је довео ствар до врхунца, тада тек Господ узвикну ове речи. Да је ова жена била рођена кћи Аврамова, она не би могла јасније

показати своју веру него што је показала. Ко год је имао очи да види и уши да чује видео је и чуо је. Није било нужно ствар даље затезати. Чак и Јуда неверник могао је видети велику веру жене Хананејке. И Петар малOVERник. И Тома сумњичар. Ниједноме од Својих апостола Господ не изрече оволику похвалу. Ко ме од њих рече: велика је вера твоја? А свима је пак једном довикнуо: о малOVERни! Да ли само једном? Није ли их један пут чак прекорно уврстио у род неверни и покварени (Мат. 17). Он их је зато и превео у пределе Хананејске, да их кроз веру ове незнабожачке жене, која није знала ни закон ни пророке, научи великој вери, и великој моћи вере. Господ је постепено школовао ученике Своје у школи вере. Са овим догађајем у земљи незнабожачкој Он им је дао добру лекцију, и њоме усавршио њихово школовање. Гле, колика је вера у ове жене, која све што је научила у своме роду о овоме свету и животу, било је погрешно! Која је научила да су сунце и месец, и животиње и камење богови! Која је рођена и живела у средини мрака, незнања и срама. Која је најзад припадала Хананејцима, то јест, ономе

злом племену што га је Бог протерао из Земље Обећане, да би направио место народу јеврејском, Своме негда изабраноме народу. Ваистину много поуке, много повода за размишљање о Божјим путевима, и много разлога и за апостоле и за њихов народ за стид и покајање.

Апостоли су ову поуку схватили и усвојили, ако не одмах а оно доцније, утврдили су себе у вери, посејали веру Христову по целој свету, за ту свемоћну веру изгинули и себе прославили. Но да ли смо ми схватили и усвојили ову поуку? Данас је Црква Христова у свету Божји народ избрани, ново царство и ново свештенство. Погледајте пак, како се Господ Исус омаловажава међу народима хришћанским! Како су крштени људи постали не само род маловерни него и род неверни и покварени! Како верују у све више него у Христа, и траже потпору и помоћ своје животу од слепих и глувих ствари и елемената око себе више него од Свемоћнога Христа Господа! Како су због тога већ сами себе ужасно казнили, јер су постали унили и озлобљени, немоћни и несрећни! Такви су били Јевреји у време

доласка Христовог на земљу. Хришћански народи држе кључ од царства небесног, но данас они мало улазе у то царство, а међутим не дају да уђу који би хтели. Јер пред нехришћанским народима показују се они гори, злобнији, себичнији и земљанији од самих ових народа. Тиме они одбијају нехришћанске народе од Христа, и спречавају им да уђу у царство за којим ови народи чезну. Само мрве падају са царске Христове трпезе пред ове народе, и они те мрве купе и једу. Но како да се они, незнабошци, нахране до сита кад Европљани и Американци, који седе за царском трпезом као господари, духовно гладују и жељкују? Неће ли доћи ускоро крај Божјем дуготрпљењу? Неће ли Господ ускоро одбацити оне који Њега одбацују, као што је то већ једном са једнима учинио, и огласити избране за неизбране а неизбране за избране, благословене за проклете а проклете за благословене?

Но шта остаје нама да радимо у овом богоборном поколењу? Ништа друго него оно што је радила и жена Хананејка: да се истрајно молимо живоме и Свемоћnome Христу Господу, и да Му с вером вапијемо:

Господе, смилуј се на нас грешне! Јер ако је Божја воља, да се промени једно изабрање и створи друго; ако је Његова света воља да узме царство од хришћанских народа и преда га другима; ако је казна за грехе близу – ипак са одбацивањем хришћанских народа неће бити одбачени сви хришћани, као што са одбацивањем народа Јеврејскога нису одбачени сви Јевреји. Они између Јевреја, који су признали Христа и после разорења Јерусалима, спасени су као и они, који су Га признали за време Његовог бављења на земљи. Јер многи су се Јевреји чак доцније покрстили, и неки од њих постали и великим светитељима Цркве Божје. И они од њих који се данас обраћају Христу спасавају се, као што су се спасавали и многи њихови праоци пре одбацивања и промене изабрања. Јер Богу није толико стало до држава колико до људи; и Богу није толико стало до народа колико до спасења појединих живих душа. Зато не треба се уплашити и рећи: пропашће садашње хришћанске државе и народи, дакле – пропашћемо сви. Нека буде са државама и народима што је нужно да буде – никад ниједан верујући у Господа неће пропасти.

Једног јединог верујућег имао је Бог у Содому, праведнога Лота, и њега једнога спасао је онда када је пустио пропаст на Содом.

Угледајмо се, дакле, на истрајну молитву и силну веру бедне жене Хананејке, и не клонимо духом ни за један час. Истрајно верујмо старајући се непрестано, да огањ вере наше не охладни. Истрајно уздижимо молитве своје ка живоме Господу, како за себе тако и за целу Цркву Божју, и за сав род људски. И вера ће – само вера – ојачати нашу душу и растерати сваки страх и сваку сумњу из ње, а молитва ће разведрити дух наш и напунити нас радосном надом, здравим мислима и пламеном љубављу. Нека милостиви и човекољубиви Господ Исус поткрепи нашу веру и услиши нашу молитву, због чега слава Му и хвала заједно са Оцем и Духом Светим – Тројици једнобитној и неразделној, сада и навек, кроза све време и сву вечност. Амин.